



Metode

*Niels Ulrik Sørensen, Jens Christian Nielsen & Martha Nina Osmec*

## 1. Dataindsamling

Denne rapport bygger på telefoninterviews med 3.481 repræsentativt udvalgte 15-24-årige unge fra hele Danmark. Respondenterne blev fundet gennem et såkaldt blandet sample, der udgør en kombination af et repræsentativt udtræk fra CPR-registret og et tilfældigt udvalgt landsdækkende adresseudtræk. 84 pct. af respondenterne kom fra CPR-udtrækket, mens 16 pct. kom fra adresseudtrækket. Denne kombination gav os mulighed for at kontrollere, om CPR-udtrækket var præget af skævheder, hvilket dog ikke viste sig at være tilfældet.

Telefoninterviewene tog udgangspunkt i et spørgeskema med stor tematisk bredde. Spørgeskemaet dækkede en række forskellige aspekter af de unges handlinger og orienteringer i hverdagslivet med relevans for deres trivsel (fx ensomhed, mobning, cutting og rusmiddelbrug) såvel som deres vurderinger af forskellige aspekter af sig selv og deres liv (fx selvtillid og popularitet). Interviewene blev gennemført fra november 2008 til februar 2009 af analysevirksomheden Capacent Epinion, der også ydede konsulentbistand til udformningen af strukturen og kategoriseringerne i spørgeskemaet.

Inden hvert interview fik de unge en introducerende beskrivelse af undersøgelsen, der indeholdt en forklaring på, hvordan de var blevet udvalgt til undersøgelsen, hvad der var undersøgelsens formål, samt hvilke emner de ville komme igennem under interviewet. De unge blev efterfølgende stillet maksimalt 174 spørgsmål, og som regel varede interviewene mellem 20 og 25 minutter. De unge fik mulighed for at tilkendegive, om vi måtte kontakte dem igen for opfølgende interview i det kvalitative studie, der ligeledes indgår i *Når det er svært at være ung i DK*.

## 2. Bortfaldsanalyse

De 3.481 respondenter indgik i et samlet stikprøvegrundlag på i alt 8.043 personer. Hovedparten af bortfaldet udgjordes af de 2.826 personer, der afviste at deltage i undersøgelsen (35,1 pct. af det samlede stikprøvegrundlag), og de 1.543 personer, der ikke besvarede opkaldene (19,2 pct. af de samlede stikprøvegrundlag). Til sidstnævnte gruppe blev der foretaget op til 250 opkald per person, hvorfor det må formodes, at en del af telefonnumrene i denne gruppe var ugyldige. Der blev endvidere lavet interviewaftaler med 95 personer, som ikke gennemførte interviewene (1,2 pct. af det samlede stikprøvegrundlag), mens 83 personer ikke kunne træffes i interviewperioden (1,0 pct. af det samlede stikprøvegrundlag), fx på grund af længerevarende udlandsophold.

Alt i alt betyder bortfaldet en opnåelsesprocent på 43,5 pct., hvilket indbefatter alle ovennævnte bortfald. Sammenlignes andelen af gennemførte interview alene med andelen af afviste interview, bliver opnåelsesprocenten noget højere. Det vurderes, at opnåelsesprocenten er tilfredsstillende, bl.a. set i lyset af, at respondenterne er unge, som normalt er en

gruppe, der er svær at få til at deltage i telefonbaserede undersøgelser. Derudover fordrer undersøgelsen, at respondenterne udleverer en række personlige og følsomme oplysninger, hvilket ligeledes kan nedsætte tilbøjeligheden til at deltage.

### 3. Vægtning af data

Kønsfordelingen blandt undersøgelsens unge svarer til fordelingen blandt 15-24-årige i den samlede danske befolkning, mens aldersfordelingen er præget af en nærmest systematisk skævhed. Aldersfordelingen adskiller sig således fra aldersfordelingen i den tilsvarende gruppe i befolkningen ved, at de 15-18-årige er overrepræsenterede, mens 21-24-årige er underrepræsenterede. De yngste unge har således udvist større interesse i at deltage end de ældste. Denne skævhed i aldersfordelingen giver også en skævhed i fordelingen på de enkelte uddannelser.

Vi har derfor besluttet at vægte datasættet på køn, alder og igangværende uddannelse, således at datasættets køns-, alders- og uddannelsesfordelinger svarer til fordelingerne i befolkningen som helhed i den udvalgte aldersgruppe.

### 4. Statistisk signifikans

Undersøgelsens resultater er baseret på statistiske tests, der har gjort det muligt for os at vurdere, om de fundne sammenhænge og forskelle er rigtige eller blot et udtryk for statistiske tilfældigheder. De statistiske tests kan imidlertid ikke fortælle os, om vi rent faktisk har målt det, som vi ønskede at måle, hvilket også benævnes 'gyldighedsproblemet' (Kreiner 1999).

I undersøgelsen har vi primært anvendt chi-2 test, der tester sammenhængen mellem to eller flere nominalskalavariabeler (Agresti & Findlay 1997). Signifikansniveauet, der afhænger af antallet af kategorier i de anvendte variable og antallet af personer i cellerne i tabellen, angiver sandsynligheden for, om tabellens sammenhænge er tilfældige eller ej. Denne sandsynlighed omtales ofte som p-værdien. P-værdien lægger niveauet for statistisk signifikans. I denne undersøgelse har vi sat grænsen for statistisk signifikans ved  $p < 0,05$ , hvilket indebærer, at der maksimalt må være op til 5,0 pct. usikkerhed for, at de fundne sammenhænge beror på statistiske tilfældigheder. Hvis p-værdien er større 5,0 pct., betragtes sammenhængene følgelig ikke som signifikante.

Vi har også anvendt gamma-tests, der tester styrken af lineær sammenhæng mellem to ordinære variable (Kreiner 1999). I rapporten har vi dog valgt at udelade gamma-koefficienterne for læsevenligheden og overskuelighedens skyld. Af samme grund har vi heller ikke angivet standardafvigelse og antallet af frihedsgrader.

## 5. Hvordan læses tabellerne

Til gengæld har vi angivet p-niveauet for hver tabel med tre forskellige stjernesymboler. I de tilfælde, hvor der er forskelle indenfor tabellen, har brugt stjernesymbolerne for hver sammenhæng. I tabel 1 har vi lavet en oversigt over, hvilken p-værdi hhv. markeringen med et, to eller tre stjerner skal aflæses som – og dermed hvilken statistisk betydning vi skal lægge i sammenhængene.

Selvom den statistiske betydning varierer med antallet af stjerner, skal det understreges, at alle stjernerne markerer, at den pågældende sammenhæng betragtes som statistisk signifikant. Er der ingen stjerne, er sammenhængen derimod usignifikant.

Tabel 1: Statistisk signifikansniveau			
Symbol i rapporten	P-værdi	Signifikansniveau	Statisk betydning
*	$0,01 < p \leq 0,05$ .	Svag	Uafhængighed mellem de to variable er sjælden
**	$0,001 < p \leq 0,01$	Moderat	Uafhængighed mellem de to variable er usædvanlig
***	$p \leq 0,001$	Stærk	Uafhængighed mellem de to variable er usandsynlig

## 6. Fokus på forskelle

I rapporten har vi i vid udstrækning lagt vægten på de forskelle, der er mellem forskellige respondenters svar på de spørgsmål, som vi stiller dem i undersøgelsen. En konsekvens er, at respondenter, hvis svar skiller sig ud, ofte bliver fremhævet i analyserne. Da vi især er interesserede i de sammenhænge, vi kan finde mellem respondenternes svar på spørgsmål indenfor forskellige temaer, bliver det i praksis ofte svarsammenhænge, der skiller sig ud, som træder frem i analyserne. Fx nævner vi i kapitel 3, at der er en sammenhæng mellem det at foretage en negativ vurdering af sit helbred og det at angive, at man ofte har problemer, der gør det svært at håndtere hverdagen.

Denne og andre svarsammenhænge, der skiller sig ud, kan være vigtige at være opmærksomme på, når man vil spore, hvordan mistrivsel forgrener sig mellem de unges handlinger og orienteringer i hverdagslivet og deres subjektive opfattelser af sig selv og deres liv. På den anden side er det ligeledes værd at være opmærksom på, at et for entydigt fokus på disse svarsammenhænge kan risikere at skygge for de unge, hvis svarsammenhænge ikke er lige så bemærkelsesværdige. Og det gælder i sagens natur ofte for majoriteten, også i det nævnte eksempel, hvor det er flertallet af de unge, der foretager en negativ vurdering af deres helbred, som ligeledes angiver, at de sjældent eller aldrig har problemer, der gør det svært at håndtere hverdagen.

I rapporten sørger vi løbende for at kontekstualisere de bemærkelsesværdige svar-sammenhænge, men som følge af undersøgelsens analytiske ambition om at spore mistriv-selsrelaterede sammenhænge får de ikke desto mindre en fremtrædende plads i rapporten. Af samme grund har vi valgt at foretage korrelationsanalyser af en række af sammenhænge-ne, der alle er blevet understøttet i disse analyser. Det gælder også sammenhængene i de to klumper af mistrivelsrelaterede handlinger og orienteringer, vi analyserer frem i rapportens konklusion i kapitel 13.

## 7. Screeninger og diagnoser

Rapporten er i vid udstrækning organiseret omkring de forskellige problemstillinger, vi har spurgt til i spørgeskemaundersøgelsen. Hvert kapitel indledes således med en kort intro til problemstillingen, ligesom anden forskning på området løbende inddrages i kapitlet.

Den store tematiske bredde i spørgeskemaet og vores orientering mod at analysere sammenhænge har imidlertid gjort det umuligt at komme helt til bunds i hvert enkelt tema på temaets egne præmisser. Så godt som alle problemstillinger udgør selvstændige fagområ-der med sine egne eksperter, vokabularer og praksisfelter. Visse problemstillinger har endog sine egne diagnosesystemer (fx temaet om helbred, stress og psykisk trivsel, temaet om krop og ydre og temaet om rusmiddelbrug), mens andre problemstillinger har sine egne scree-ningssystemer, som bl.a. kan anvendes til at indkredse udbredelsen af en problemstilling i spørgeskemaundersøgelser (fx ensomhed og diverse afhængighedsformer).

Vi har ikke gjort brug af diagnosesystemer i spørgeskemaundersøgelsen, omend visse spørgsmål er rekrutteret fra sådanne systemer. I disse tilfælde har vi ofte søgt råd hos eksperter fra projektets følgegruppe, der har hjulpet os med at vælge spørgsmål, som griber væsentlige aspekter af mistrivlsen indenfor deres ekspertområde. Idet vi ikke har brugt syste-merne i deres helhed, kan vi dog ikke sige noget om udbredelsen af diagnosticerede lidelser som fx spiseforstyrrelser, til trods for at vi undersøger mistrivelsrelaterede aspekter af unges spiserelaterede adfærd. Forholdet mellem diagnosticerede lidelser og mistrivsel diskuteres mere udførligt i bogen *Den svære ungdom. 10 eksperter om unges trivsel og mistrivsel* (Nielsen m.fl. 2010), der er udgivet i forbindelse med *Når det er svært at være ung i DK*.

Mens vi ikke har anvendt diagnosesystemer, har vi til gengæld gjort brug af visse komprimerede screeningssystemer, hvis vi har vurderet, at de kunne hjælpe os med at ind-kredse problemstillinger, som ellers ville være svære at spørge ind til. Det gælder fx i forhold til ensomhed, hvor vi bruger den såkaldte 'UCLA Loneliness Scale' (Russell m.fl. 1980 og Russell 1996). I telefoninterviewene blev der endvidere stillet spørgsmål, der stammede fra et screeningssystem, som bruges til at indkredse ludomani, hvilket sidenhen blev udeladt af vores analyse og derfor ikke er inddraget i rapporten.

Selvom vores orientering mod bredde og sammenhænge har afskåret os fra fx at identificere de unge med diagnosticerede lidelser, har den til gengæld gjort det muligt for os at afdække koblinger mellem forskellige mistrivselsrelaterede problemstillinger i de unges liv, samt komme med et bud på, i hvilket omfang deres liv påvirkes af disse koblinger.

Dette tværgående perspektiv vil blive udfoldet yderligere i den kvalitative undersøgelse, der i 2011 vil blive publiceret som et led i Når det er svært at være ung i DK. I den kvalitative publikation vil udvalgte unge således komme med deres subjektive beretninger om og eksemplificeringer på, hvordan forskellige mistrivselsrelaterede problemstillinger påvirker dem selv og deres liv. Den kvalitative undersøgelse kan ligesom den kvantitative undersøgelse stå alene, men de to undersøgelser udgør ikke desto mindre komplementære blikke på samme problemstilling: unges trivsel og mistrivsel samt sammenhænge mellem forskellige former for trivsel og mistrivsel.

